

let hagyok, és költői gondolataim vannak.”

Az írás (eleve kudarcra ítélt) célja pedig a „végre tisztázni kellene a világhoz való viszonyomat” (*Állhatatlansággal...*). Az egyes írások között esetleg mégis felépíthető logikai menet következő láncszeme az lehet, amit a „középkorú fiatalember” leírás sugall: a kor meghatározhatatlan, mindegy, ki mikor és mennyit élt, az általános léttapasztalat ugyanis pusztán a káosz érzékeltetésében merül ki. A múlt sem állítható valósnak, az is csak egy érzékelt fikció: „képzeld múltat” (*Hi-bi-bi-bidd azt!...*). Elkerülhetetlenül bukkan elő az „és most hogyan tovább” kérdése (*Mint számár a hegytetőn*), hiszen a történetek még csak-csak elkezdődnek, de aztán marad az időben-térben való függés, mozdulatlanság. A történet így lesz befejezhetetlen, lezárás csak az időben zajló folyamatoknál lenne lehetséges, de ebben a kötetben az idő nem folyamat, hanem csak egy szűk tér, amit könnyű bejárni.

Ám az időjáró nem képes erre igazán reflektálni, jelentései így nem válnak fontossá, demonstrálva ezzel a záró szöveg igazát: a „résztvevők nem fogták föl emberi ésszel, mi történik velük” (*Archetípusok éjszakája*).

PATONAI ANIKÓ ÁGNES

(Kortárs Kiadó, Budapest, 2006,
128 oldal, 2000 Ft)

FALVAI MÁTYÁS:

Allegro barbaro

Lélektől lélekgig, a zenétől a zenéig a szavak, a széppróza által – e címszavakkal jellemezhetjük Falvai Mátyás első kötetét. A szemtelenül fiatal – mindössze huszonkét esztendő – győri születésű szerző könyvében egy kisregény és két novella olvasható, Brückner János grafikáival.

Nem elsősorban a jazz világába (bár később, a novellákban majd oda is), hanem a jazz benső lényege, átérezhető szabadsága felé sodorja az olvasót a szöveg, egyben huszonévekkel korábbra is, 1974-be, egy grazi komolyzenei táborba. Mindkét említett aspektusból izgalmas Falvai Mátyás vállalkozása: egyrészt olyan zenei világot mutat be, melyet tökéletesen ismer és szeret, és képes érzékletesen leírni a jazz magávalragadó erejét; másrészt olyan történelmi időbe megy vissza, amelyről személyes tapasztalatai nem lehetnek, mégis remekül építi a történetbe 1974-ből mindazt, ami egy nyugatra látogató magyar fiatalnak érdekes és fontos lehetett ott és akkor.

A fiú és a lány, Kati és Balázs története cseppet sem bonyolult, mentes a sallangoktól és a sziruptól. A történet középpontjában a zene áll, a komolyzenei próbák és a bravúros jazzestek a Yardbird'sben. A fiú többnyire a zenét kommentálja, a lány (az ő szemszögéből nézve

abszolúte el nem ítéhetően) pedig a fiút. Kati naplót ír, Balázs pedig egy haverjának mesél jóval később, a két nézőpont reflektál egymásra, ismét, kiegészít. A narráció egy ideig fejezetenként, kiszámíthatóan változik, hol Kati, hol Balázs élményeit olvashatjuk, a történet vége felé azonban – ahogy a grazi tartózkodás is a végéhez közeledik – felgyorsulnak az oda-vissza ingázó reakciók.

A szerző nagy erénye, hogy a zenét olyan erővel és természetességgel írja le, hogy az olvasó azonmód a

csehóban érzi magát, nyelve a füstöt és a sórt... Budapest vagy Graz, Kőbányai vagy Gösser, egyre megy, hiszen itt életérzésről vagy szó, abból pedig mindenütt akad, ahol szól valami jóféle zene. S Falvai nem csak a zenét érintő szövegrészekben

mutat tehetséget, olyan kisregény-nyel van ugyanis dolgunk, amely úgymond „olvastatja magát”, a sorok igazi mesélői kedvet rejtenek: csattanós sztorik, eleven és őszinte reflexiók a nyugati világra, s mindenre, ami egy huszonéves fiatal fejében megfordulhat. A narráció őszinte, humoros, érzelmes és élő – olyan adagokban tálalva, amit az adott szituáció éppen megkövetel. Falvai jó prózai érzékkel adja hősei hangulatjelentéseit, a zenét leíró részekben pedig mindazt az érzelmi töltetet, ami bennük munkál; a

freestyle lazaságával mesél, s a jazz szabad asszociációit követi, ahol szükségét érzi.

A történet utolsó előtti fejezete, a „Zárótéma” a fentiekkel némi ellentétet mutat. A mesélő ugyanaz a Balázs, de mintha mégsem ugyanó volna. Nehéz, moralizáló, önmagukba forduló sorok ezek, tökéletes ellentétben a megelőző szövegrészekkel. Bár itt is megjelenik egy-egy spontánul becsempészett sztorielem apáról és a nagymamáról, mégis megbomlik kicsit a kisregény

egysége. Sem a jazzt, sem a szereplők reakcióit nem kellett magyarázni korábban, ahogy a magyarságtudat sem tűnt fel ilyen élesen a történetben. Ment minden a maga útján, Kati Balázs felé és viszont (néha mégis el), a komolyzenei próbák a jazz felé, s ez így van jól. A zárófejezet után ugyanis még nehezebb visszahelyezkednünk a regény alaptörténetébe, amit a függelék (*Kóda*) mégis megkívánna.

A jazz élményvilága jellemzi az *Allegro barbarót*, a két novellát pedig már a jazzel járó életforma is áthatja. Jamal, a jazz-zongorista hétköznapi és esti bravúrja, illetve Bird végelelhetetlen, mechanikus ismétlődésbe torkolló koncertjei önálló kis keserű színfoltok Falvai prózájából. Ahogy a fülszöveg is írja: „Jazzőrülteknek kötelező, a modern és olvas-

mányos próza szerelmeseinek pedig melegen ajánlott.”

GÁSZ BOGLÁRKA

(Orpheusz Kiadó, Budapest, 2006,
194 oldal, 1990 Ft)

JEAN-MARIE GUSTAVE
LE CLÉZIO:

Körforgás

Jean-Marie Gustave Le Clézio legújabb, *Körforgás* című regényével újra bizonyította, hogy kívül áll a francia irodalom minden iskoláján és divatján. 1963-as első regénye (*A jegyzőkönyv*) óta mintegy harminc könyve jelent meg: regények, esszék, novellák és fordítások. Bár Le Clézio Franciaországban született és nevelkedett, családtörténete és utazásai olyan széles körű szociális érzékenységet alakítottak ki benne, melyet minden írása tükröz. A faji kérdések, társadalmi viszonyok, népek és forradalmak, melyekkel találkozott, egész életművét alakították.

A *Körforgás* különlegessége, hogy ezeket a témákat önéletrajzi jelleggel dolgozza fel. Közben körülbelül kétszáz év történetét öleli át, összekapcsolva a nagy francia forradalmat, a világháborúkat, a rabszol-

gák felkelését a francia gyarmatokon, a párizsi diáklázadást és a mexikói mézslást.

A cím (*Révolutions*, mely egyszerre fordítható forradalmaknak és körforgásoknak) előrevetíti a narratíva – bonyolult, ám nem túl újszerű – struktúráját: felváltva olvassuk a történet kezdetét és végét, szembeállítva az 1789-es forradalmár, Jean Eudes Marro történetét a százötven évvel később, Nizzában férfitársa orvostanhallgató, Jean Marro kalandjaival. Az ifjabb Marro nemcsak a család és a cselekmény bemutatásának, hanem több tucat mellékszereplő epizódjának is középpontjában áll. Barátok és szerelmek társaságában fordul meg a világ különböző pontjain, sorsok és történetek után

kutat. Szóba elegyedik hozzá hasonló, kallódó emberekkel; azt reméli, nyerhet tőlük valamit, ami „egy pillanatra kizökkenti, megállítja az időt”, s ráismer arra a mindaddig meghatározatlan titokra, amit fiatal kora óta – velünk együtt – keres.

Le Clézio a preszókratikus filozófia klasszikusaira reflektálva építkezik. Érezhetjük-e magunkat biztonságban a világon, ahol minden folyamatosan változik, elmúlik? – indul ki Hérakleitosz olvasásából Jean Marro „utazása”. Talán nincs is változás, csupán örök jelen – válaszol Parmenidésszel Le Clézio. Múlt

